КОНСПЕКТ ПЕРВОКУРСНИКА

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Интерпрессервис

КОНСПЕКТ ПЕРВОКУРСНИКА

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Минск
ООО "ИНТЕРПРЕССЕРВИС"
2002 г.

Б43

КОНСПЕКТ ПЕРВОКУРСНИКА

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Минск
ООО "ИНТЕРПРЕССЕРВИС"
2002 г.

КОНСПЕКТ ПЕРВОКУРСНИКА

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Минск
ООО "ИНТЕРПРЕССЕРВИС"
2002 г.

КОНСПЕКТ ПЕРВОКУРСНИКА

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Минск

ООО "ИНТЕРПРЕССЕРВИС"

2002 г.

КОНСПЕКТ ПЕРВОКУРСНИКА

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Минск

ООО "ИНТЕРПРЕССЕРВИС"

2002 г.

Найбольш выразна, без дадатковых адценняў і змен, зычныя вымаўляюцца ў пачатку слова перад галоснымі і ў сярэдзіне слова паміж галоснымі. Гэтая іх пазіцыя называецца моцнай або незалежнай: *[g]олас— [к]олас— [в]олас, [g]ардзіны — [с]ардзіны, [з]айка — [с]айка; бра[т]ы — бра[д]ы, ра[с]а — ла[з]а.*

Парныя па глухасці-звонкасці зычныя выразна вымаўляюцца перад санорнымі: *[с]варка— [з]варка, [с']мірна— [з']мірыцца, [п]рава— [б]рава, [з']нешні — [с']нежны.*

Парныя па цвёрдасці-мяккасці зычныя нязменна захоўваюць свае ўласцівасці ў канцы слова: *ба[л] — ба[л'], мара[л] —мара[л'], ры[с] —ры[с'].*

Санорныя зычныя заўсёды знаходзяцца ў моцнай пазіцыі і вымаўляюцца выразна: *карма, банка, дамкрат, ельнік, дэльта, ма[й], га[й]ка.*

Для парных звонкіх-глухіх слабай пазіцыяй з'яўляецца абсалютны канец слова: *грыб — гры[п], код — ко[т]* і становішча перад звонкімі-глухімі ў сярэдзіне слова: *касьба— ка[з']ба, казка—ка[с]ка, лодка—ло[т]ка, дарожка — даро[ш]ка.*

Змены зычных, якія залежаць ад пазіцыі іх у слове, называюцца пазіцыйнымі або фанетычнымі. Да пазіцыйных змен адносяцца асіміляцыя і дысіміляцыя зычных, дзеканне і цеканне.

Асіміляцыя — гэта фанетычны працэс прыпадабнення аднаго гука да другога. Напрыклад, звонкі гук у становішчы перад глухім вымаўляецца як глухі —асіміляцыя па глухасці: *дарожка — даро[ш]ка, стужка — сту[ш]ка, будка — бу[т]ка, казка — ка[с]ка.*

Асіміляцыю па глухасці трэба адрозніваць ад аглушэння звонкіх зычных у абсалютным канцы слова: *зуб* [зуп], *год* [гот], *рог* [рох], *завадзь* [завац'], *нож* [нош]. Вымаўленне канцавых глухіх і звонкіх зычных не адрозніваецца: *гры[п] — грып, адрэ[ш] — адрэш, сне[х] — смех.*

Аглушэнне канцавога звонкага зычнага выклікае аглушэнне папярэдняга звонкага зычнага: *до[шч], з'е[ст].*

Глухі гук перад звонкім вымаўляецца звонка — асіміляцыя па звонкасці: *просьба—про[з']ба, барацьба — бара[дз']ба, носьбіт — но[з']біт.*

Асіміляцыя па мяккасці праяўляецца ў прыпадабненні зычных *[з], [с], [дз], [ц]* да наступных мяккіх: *знічка— [з']нічка, свята—[с']вята, Дзвіна— [дз']віна, цвіце— [ц']віце.*

У працэсе маўлення свісцячыя *[з], [с]* перад шыпячымі *[ж], [ш], [дж], [ч]* прыпадабняюцца да шыпячых: *перавозчык — пераво[ш]чык, перапісчык — перапі[ш]чык, пагрузчык — пагру[ш]чык, зжаць — [ж]жаць, расшыць — ра[ш]шыць, расчоска — ра[ш]чоска, езджу—е[ж]джу,* а шыпячыя перад свісцячымі вымаўляюцца як свісцячыя: *купаешся— купае[с']ся, на лодачцы — на лода[ц]цы.* У некаторых выпадках асіміляцыя прывяла да сцяжэння зычных і стала адлюстроўвацца на пісьме: *мноства, княства, птаства* (з ранейшых *множства, княжства, пташства).*

Дысіміляцыя — гэта замена аднаго з двух аднолькавых або падобных гукаў іншым, менш падобным па вымаўленні. Напрыклад, у выніку страты рэдукаваных ъ, ь у словах *къто, чъто* побач сталі гукі блізкага ўтварэння *[кт] і [чт],* што прывяло да замены *[к], [ч]* на *[х], [ш]: хто, што.*

Распадабненне спалучэнняў гукаў *[дт], [тт]* адбылося ў словах *весці, класці, плесці, месці* (з былых *ведти, ладти, плетти, метти).*

Асіміляцыя ў сучаснай беларускай літаратурнай мове — жывы і актыўны працэс. Дысіміляцыя — з'ява вельмі рэдкая, вядомая па сваіх выніках з мінулых эпох.

§ 6. Дзеканне і цеканне, падаўжэнне і падваенне зычных, іх чаргаванне

Змена зычнага [д] пры яго памякчэнні на мяккі [дз'] называецца дзеканнем, а зычнага [т] на мяккі [ц'] — цеканнем. Абедзве гэтыя з'явы засведчаны беларускімі пісьмовымі помнікамі XIV—XV ст. Дзеканне і цеканне адбываецца перад галоснымі, а таксама перад мяккім [в']: *дзед, дзераза́, дзёгаць, дзюба, дзюна, дзюшэс, дзяжа, дзялянка, дзіва,*

Найбольш выразна, без дадатковых адценняў і змен, зычныя вымаўляюцца ў пачатку слова перад галоснымі і ў сярэдзіне слова паміж галоснымі. Гэтая іх пазіцыя называецца моцнай або незалежнай: *[g]олас— [к]олас— [в]олас, [g]ардзіны — [с]ардзіны, [з]айка — [с]айка; бра[т]ы — бра[д]ы, ра[с]а — ла[з]а.*

Парныя па глухасці-звонкасці зычныя выразна вымаўляюцца перад санорнымі: *[с]варка— [з]варка, [с']мірна— [з']мірыцца, [п]рава— [б]рава, [з']нешні — [с']нежны.*

Парныя па цвёрдасці-мяккасці зычныя нязменна захоўваюць свае ўласцівасці ў канцы слова: *ба[л] — ба[л'], мара[л] —мара[л'], ры[с] —ры[с'].*

Санорныя зычныя заўсёды знаходзяцца ў моцнай пазіцыі і вымаўляюцца выразна: *карма, банка, дамкрат, ельнік, дэльта, ма[й], га[й]ка.*

Для парных звонкіх-глухіх слабай пазіцыяй з'яўляецца абсалютны канец слова: *грыб — гры[п], код — ко[т]* і становішча перад звонкімі-глухімі ў сярэдзіне слова: *касьба—ка[з']ба, казка—ка[с]ка, лодка—ло[т]ка, дарожка — даро[ш]ка.*

Змены зычных, якія залежаць ад пазіцыі іх у слове, называюцца пазіцыйнымі або фанетычнымі. Да пазіцыйных змен адносяцца асіміляцыя і дысіміляцыя зычных, дзеканне і цеканне.

Асіміляцыя — гэта фанетычны працэс прыпадабнення аднаго гука да другога. Напрыклад, звонкі гук у становішчы перад глухім вымаўляецца як глухі —асіміляцыя па глухасці: *дарожка — даро[ш]ка, стужка — сту[ш]ка, будка — бу[т]ка, казка — ка[с]ка.*

Асіміляцыю па глухасці трэба адрозніваць ад аглушэння звонкіх зычных у абсалютным канцы слова: *зуб* [зуп], *год* [гот], *рог* [рох], *завадзь* [завац'], *нож* [нош]. Вымаўленне канцавых глухіх і звонкіх зычных не адрозніваецца: *гры[п] — грып, адрэ[ш] — адрэш, сне[х] — смех.*

Аглушэнне канцавога звонкага зычнага выклікае аглушэнне папярэдняга звонкага зычнага: *до[шч], з'е[ст].*

Глухі гук перад звонкім вымаўляецца звонка — асіміляцыя па звонкасці: *просьба—про[з']ба, барацьба — бара[дз']ба, носьбіт — но[з']біт.*

Асіміляцыя па мяккасці праяўляецца ў прыпадабненні зычных *[з], [с], [дз], [ц]* да наступных мяккіх: *знічка—[з']нічка, свята—[с']вята, Дзвіна— [дз']віна, цвіце—[ц']віце.*

У працэсе маўлення свісцячыя *[з], [с]* перад шыпячымі *[ж], [ш], [дж], [ч]* прыпадабняюцца да шыпячых: *перавозчык — threwперава[ш]чык*, *перапісчык — перапі[ш]чык, пагрузчык — пагру[ш]чык, зжаць — [ж]жаць, расшыць — ра[ш]шыць, расчоска — ра[ш]чоска, езджу—е[ж]джу,* а шыпячыя перад свісцячымі вымаўляюцца як свісцячыя: *купаешся—купае[с']ся, на лодачцы — на лода[ц]цы.* У некаторых выпадках асіміляцыя прывяла да сцяжэння зычных і стала адлюстроўвацца на пісьме: *мноства, княства, птаства* (з ранейшых *множства, княжства, пташства).*

Дысіміляцыя — гэта замена аднаго з двух аднолькавых або падобных гукаў іншым, менш падобным па вымаўленні. Напрыклад, у выніку страты рэдукаваных ъ, ь у словах *къто, чьто* побач сталі гукі блізкага ўтварэння *[кт] і [чт],* што прывяло да замены *[к], [ч]* на *[х], [ш]: хто, што.*

Распадабненне спалучэнняў гукаў *[дт], [тт]* адбылося ў словах *весці, класці, плесці, месці* (з былых *ведти, ладти, плетти, метти).*

Асіміляцыя ў сучаснай беларускай літаратурнай мове — жывы і актыўны працэс. Дысіміляцыя — з'ява вельмі рэдкая, вядомая па сваіх выніках з мінулых эпох.

§ 6. Дзеканне і цеканне, падаўжэнне і падваенне зычных, іх чаргаванне

Змена зычнага [д] пры яго памякчэнні на мяккі [дз'] называецца дзеканнем, а зычнага [т] на мяккі [ц'] — цеканнем. Абедзве гэтыя з'явы засведчаны беларускімі пісьмовымі помнікамі XIV—XV ст. Дзеканне і цеканне адбываецца перад галоснымі, а таксама перад мяккім [в']: *дзед, дзераза, дзёгаць, дзюба, дзюна, дзюшэс, дзяжа, дзялянка, дзіва,*

Найбольш даўнім і пашыраным гістарычным чаргаваннем з'яўляецца чаргаванне заднеязычных [g], [к], [х] з шыпячымі [ж], [ч], [ш]: *вага — важыць, рака — рэчка, гарох — гарошак.* Гэтае чаргаванне адбываецца ў розных дзеяслоўных формах: *магу — можаш, пяку — пячэш, брахаць — брэша;* пры формаўтварэнні і словаўтварэнні прыметнікаў: *доўгі — даўжэйшы, лёгкі — лягчэйшы, сухі — сушэйшы, дарога — дарожны, страх — страшны* і назоўнікаў: *рог — ражок, вуха — вушка, глухі — глуш, рака — рэчанька.*

Да гістарычных чаргаванняў адносяцца чаргаванні заднеязычных [у], [к], [х] са свісцячымі [з'], [ц'], [с']: *дарога — на дарозе, вышка — на вышцы, верх —- на версе.*

Гістарычнымі з'яўляюцца чаргаванні ў дзеясловах зычных [дз'], [ц'], [з'], [с'] з шыпячымі [дж], [ч], [ж], [ш]: *хадзіць — хаджу, плаціць — плачу, вазіць — важу, касіць — кашу,* а таксама губных з губнымі + [л']:

[б'] — [бл']: раздрабіць — раздраблю,
[п'] — [пл']: пастуціць — паступлю,
[в'] — [ўл']: направіць — напраўлю, скрывіць — скрыўлю,
[м'] — [мл']: задрамаць — задрамлю,
[ф'] — [фл']: разграфіць — разграфлю.

Пашырана гістарычнае чаргаванне [л] — [ў], якое адбываецца ў родавых формах дзеясловаў прошлага часу: *спявала — спяваў, шумела — шумеў, падаравала — падараваў.*

§ 7. Прыстаўныя зычныя гукі

Для сучаснай беларускай мовы характэрны прыстаўны гук [в], які паяўляецца перад карэннымі пачатковымі лабіялізаванымі галоснымі [о], [у]: *возера, вобласць, вобад; вуліца, вуда, вузел.* Калі пачатковы [о] са зменай націску пераходзіць у [а], то прыстаўны не захоўваецца: *вокны — акно, восень — асенні, воблака — аблокі,* акрамя вытворных ад слоў *востры, вочы, вакол: вастрэйшы, вачэй, ваколіца.* Перад ненаціскным [у] прыстаўны застаецца: *вузкі — вузейшы, вугаль — вугалёк.* Захоўваецца гук [в] і ў вытворных словах пасля прыставак: *завоблачны, навокал, навучанне, завулак.*

У некаторых словах узнікае ўстаўны [в] перад карэннымі [у] і [о] ў сярэдзіне слоў: *павук, павуцінне, цівун, Навуменка, Лявон,* а таксама перад націскным [о] ў прыстаўках *о-, об-, од-: вокліч, вобземлю, воддаль, водгалас, водкуп, водмель, водсвет.*

§ 8. Склад. Складападзел

Склад — гэта найкарацейшая адзінка моўнай плыні, якая складаецца з галоснага гука або спалучэння галоснага з зычнымі гукамі і вымаўляецца адным штуршком выдыхаемага паветра: *а-рэ-лі, а-ры-я, ба-ра-вік, пе-ра-бі-ран-ка, па-да-рож-жа, аб-дым-кі, са-сон-нік, страх.* У слове столькі складоў, колькі ў ім галосных гукаў. Колькасць жа зычных і размяшчэнне іх у складах могуць быць рознымі. У залежнасці ад месца галоснага ў складзе адрозніваюць адкрытыя і закрытыя, прыкрытыя і непрыкрытыя склады. Адкрыты склад заканчваецца галосным гукам: *ра-дзі-ма, лі-та-ра-ту-ра,* а закрыты — зычным: *бон-дар, ад-наў-ляць.*

Склад, які пачынаецца з зычнага, — прыкрыты: *ве-ра-сень, пе-ра-ле-сак,* а з галоснага — непрыкрыты: *а-га-род, уз-ле-сак, э-по-ха.*

Падзяляючы слова на склады, трэба кіравацца наступнымі правіламі:

1) адзін зычны гук, які знаходзіцца паміж галоснымі, заўсёды адносіцца да наступнага склада: *бя-ро-за, ма-ла-ды, са-ка-ві-ты, ра-са, ма-лі-на, зо-ла-та;*

2) калі паміж галоснымі знаходзіцца спалучэнне шумных зычных або спалучэнне шумных з санорнымі, усё спалучэнне адносіцца да наступнага склада: *ро-сны, до-шка, ле-сві-ца;*

3) калі паміж галоснымі гукамі размешчана спалучэнне санорнага і шумнага зычных, то санорны адносіцца да папярэдняга склада, а шумны — да наступнага: *баль-зам, мар-скі, шар-сця-ны;*

4) калі паміж галоснымі знаходзяцца спалучэнні двух санорных, то санорныя могуць раздзяляцца або адносіцца да наступнага склада: *пар-ла-мент* і *па-рла-мент, зер-не* і *зе-рне, нор-ма* і *но-рма;*

Найбольш даўнім і пашыраным гістарычным чаргаваннем з'яўляецца чаргаванне заднеязычных [g], [к], [х] з шыпячымі [ж], [ч], [ш]: *вага — важыць, рака — рэчка, гарох — гарошак.* Гэтае чаргаванне адбываецца ў розных дзеяслоўных формах: *магу — можаш, пяку — пячэш, брахаць — брэша;* пры формаўтварэнні і словаўтварэнні прыметнікаў: *доўгі — даўжэйшы, лёгкі — лягчэйшы, сухі — сушэйшы, дарога — дарожны, страх — страшны* і назоўнікаў: *рог — ражок, вуха — вушка, глухі — глуш, рака — рэчанька.*

Да гістарычных чаргаванняў адносяцца чаргаванні заднеязычных [у], [к], [х] са свісцячымі [з'], [ц'], [с']: *дарога — на дарозе, вышка — на вышцы, верх — на версе.*

Гістарычнымі з'яўляюцца чаргаванні ў дзеясловах зычных [дз'], [ц'], [з'], [с'] з шыпячымі [дж], [ч], [ж], [ш]: *хадзіць — хаджу, плаціць — плачу, вазіць — важу, касіць — кашу,* а таксама губных з губнымі + [л']:

[б'] — [бл']: раздрабіць — раздраблю,
[п'] — [пл']: паступіць — паступлю,
[в'] — [ўл']: направіць — напраўлю, скрывіць — скрыўлю,
[м'] — [мл']: задрамаць — задрамлю,
[ф'] — [фл']: разграфіць — разграфлю.

Пашырана гістарычнае чаргаванне [л] — [ў], якое адбываецца ў родавых формах дзеясловаў прошлага часу: *спявала — спяваў, шумела — шумеў, падаравала — падараваў.*

§ 7. Прыстаўныя зычныя гукі

Для сучаснай беларускай мовы характэрны прыстаўны гук [в], які паяўляецца перад карэннымі пачатковымі лабіялізаванымі галоснымі [о], [у]: *возера, вобласць, вобад; вуліца, вуда, вузел.* Калі пачатковы [о] са зменай націску пераходзіць у [а], то прыстаўны не захоўваецца: *вокны — акно, восень — асенні, воблака — аблокі,* акрамя вытворных ад слоў *востры, вочы, вакол: вастрэйшы, вачэй, ваколіца.* Перад ненаціскным [у] прыстаўны застаецца: *вузкі — вузейшы, вугаль — вугалёк.* Захоўваецца гук [в] і ў вытворных словах пасля прыставак: *завоблачны, навокал, навучанне, завулак.*

У некаторых словах узнікае ўстаўны [в] перад карэннымі [у] і [о] ў сярэдзіне слоў: *павук, павуцінне, цівун, Навуменка, Лявон,* а таксама перад націскным [о] ў прыстаўках *о-, об-, од-: вокліч, вобземлю, воддаль, водгалас, водкуп, водмель, водсвет.*

§ 8. Склад. Складападзел

Склад — гэта найкарацейшая адзінка моўнай плыні, якая складаецца з галоснага гука або спалучэння галоснага з зычнымі гукамі і вымаўляецца адным штуршком выдыхаемага паветра: *а-рэ-лі, а-ры-я, ба-ра-вік, пе-ра-бі-ран-ка, па-да-рож-жа, аб-дым-кі, са-сон-нік, страх.* У слове столькі складоў, колькі ў ім галосных гукаў. Колькасць жа зычных і размяшчэнне іх у складах могуць быць рознымі. У залежнасці ад месца галоснага ў складзе адрозніваюць адкрытыя і закрытыя, прыкрытыя і непрыкрытыя склады. Адкрыты склад заканчваецца галосным гукам: *ра-дзі-ма, лі-та-ра-ту-ра,* а закрыты — зычным: *бон-дар, ад-наў-ляць.*

Склад, які пачынаецца з зычнага, — прыкрыты: *ве-ра-сень, пе-ра-ле-сак,* а з галоснага — непрыкрыты: *а-га-род, уз-ле-сак, э-по-ха.*

Падзяляючы слова на склады, трэба кіравацца наступнымі правіламі:

1) адзін зычны гук, які знаходзіцца паміж галоснымі, заўсёды адносіцца да наступнага склада: *бя-ро-за, ма-ла-ды, са-ка-ві-ты, ра-са, ма-лі-на, зо-ла-та;*

2) калі паміж галоснымі знаходзіцца спалучэнне шумных зычных або спалучэнне шумных з санорнымі, усё спалучэнне адносіцца да наступнага склада: *ро-сны, до-шка, ле-сві-ца;*

3) калі паміж галоснымі гукамі размешчана спалучэнне санорнага і шумнага зычных, то санорны адносіцца да папярэдняга склада, а шумны — да наступнага: *баль-зам, мар-скі, шар-сця-ны;*

4) калі паміж галоснымі знаходзяцца спалучэнні двух санорных, то санорныя могуць раздзяляцца або адносіцца да наступнага склада: *пар-ла-мент* і *па-рла-мент, зер-не* і *зе-рне, нор-ма* і *но-рма;*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [паднoшчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ночча] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [паднoшчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціша),* [ночча] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *пераe*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жацъ, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су*, [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціўша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўставны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *пераe*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *пераe*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўставны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жацъ, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціхша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ночча] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жацъ, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўставны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненацісных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненацісны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *пераe*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, геніі*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у тавары*с[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *пераe*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [паднoшчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [填палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ночччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [паднoшчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціишша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [паднoшчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(зацішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас* — *к*[а]*ласы, р*[э]*чка* — *р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(padносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пры адсутнасці працяглай паўзы гук [і] змяняецца на [й]: *дзеці* [й]*дуць, музыкі* [й]*граюць, на* [й]*грышчы, лісце* [й] *трава, ягады* [й] *грыбы.*

Пасля слова на галосны пачатковы [у], а таксама прыназоўнік *у* вымаўляюцца як [ў]: *прайшлі* [ў]*се, глянула* [ў] *вочы, першая* [ў] *працы.* Гэтая асаблівасць вымаўлення перадаецца і ў беларускай арфаграфіі. Гук [у] змяняецца на [ў] таксама ва ўласных назвах і запазычаных словах, але гэта не адлюстроўваецца на пісьме: *ва* [ў]*рэччы, на* [ў]*краіне, за* [ў]*ніверсітэтам, гэта* [ў]*топія.*

Галосныя [о], [э], [а] пасля цвёрдых і зацвярдзелых зычных ва ўсіх ненаціскных складах пераходзяць у гук *[а]: к*[о]*лас — к*[а]*ласы, р*[э]*чка — р*[а]*чны.* У словах іншамоўнага паходжання ненаціскны [э] вымаўляецца выразна: [э]*кран, т*[э]*атр,* [э]*мігрант, р*[э]*корд.* У некаторых запазычаных словах на месцы ненаціскнога [э] вымаўляецца [ы]: *канц*[ы]*лярыя, р*[ы]*сора, інж*[ы]*нер.* Такое вымаўленне супадае з напісаннем.

Гукі [о], [э], [а] пасля мяккіх зычных у першым складзе перад націскам пераходзяць у гук [а]: [н'а]*су,* [л'а]*док,* [в'а]*лікі,* [н'а] *быў (не быў),* [н'а] *трэба (не трэба).*

У запазычаных словах паміж спалучэннем галосных у беларускім вымаўленні развіўся ўстаўны [й]: *ды*[йа]*лог, гені*[йа]*льны, гігі*[йэ]*на, нацы*[йа]*нальны.*

§ 12. Вымаўленне зычных і іх спалучэнняў

Зычны [g] у беларускай літаратурнай мове фрыкатыўны, працяжны: *уз*[g]*орак,* [g]*эты, ба*[g]*аты.* На канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад наступным глухім зычным гэты гук вымаўляецца як [х]: *сне*[х], *паро*[х], *лё*[х]*кі;* выбухны [г] вымаўляецца толькі ў асобных запазычаных словах: [г]*узік,* [г]*уз, а*[г]*рэст,* [г]*анак,* [г]*валт.* Вымаўляецца выбухны [г] таксама ў некаторых словах і на стыку слоў на месцы [к] перад звонкім зычным: э[г]*затычны, ане*[г]*дот, я*[г] *бы, я*[г] *бачыш.*

Гукі [ж], [ч], [ш], [дж], [р] у беларускім літаратурным вымаўленні заўсёды цвёрдыя: [ж]*оўты,* [ж]*ыццё,* [ч]*акаць,* [ч]*ысты,* [ш]*апка,* [ш]*осты, ха*[дж]*у.*

Асаблівасцю беларускай мовы з'яўляецца наяўнасць афрыкат (складаных гукаў) [дз], [дз'], [дж]. Вымаўляюцца яны як злітныя непадзельныя гукі: [дз'і]*восны,* [дз]*ынкаць.* Спалучэнні гукаў [д] і [з], [д] і [ж] на стыку марфем (прыстаўкі і кораня) вымаўляюцца раздзельна: *пад-загаловак, пад-земны, пад-жаць, пад-жоўкнуць.*

Губныя зычныя [б], [п], [м], [ф] на канцы слова і перад [й] вымаўляюцца цвёрда: *вер*[ф], *стэ*[п], *ся*[мйа], [бйу], [пйу]. На месцы губнога [в] на канцы слова вымаўляецца [ў]: *гало*[ў], *каро*[ў], *дро*[ў].

Гукі [з'], [с'], [н'], [л'], [дз'], [ц'], [ж], [ш], [ч] паміж галоснымі вымаўляюцца як адзін падоўжаны гук: [палоз'з'э] *(палоззе),* [калос'с'э] *(калоссе),* [нас'эн'н'э] *(насенне),* [в'ас'эл'л'э] *(вяселле),* [збожжа] *(збожжа),* [зац'ішша] *(заціішша),* [ноччу] *(ноччу)* і г. д.

Звонкія зычныя на канцы, а таксама ў сярэдзіне слова перад глухімі аглушаюцца: *гры*[п], *бера*[х], *ка*[с]*ка, кні*[ш]*ка.* Два звонкія на канцы слова таксама аглушаюцца: *перае*[ст], *до*[шч].

Глухія зычныя перад звонкімі азванчаюцца: *бара*[дз']*ба, но*[з']*біт.*

Шыпячыя прыпадабняюцца да свісцячых і вымаўляюцца як свісцячыя: [на досцы] *(на дошцы),* [на рэцы] *(на рэчцы),* [купайэс'а] *(купаешся),* [мыйэс'а] *(мыешся).* Свісцячыя прыпадабняюцца да шыпячых і вымаўляюцца як шыпячыя: [жжаты] *(зжаты),* [шшытак] *(сшытак),* [падношчык] *(падносчык),* [прын'ошшы] *(прынёсшы),* [рашчул'іц'] *(расчуліць).*

Свісцячыя [з], [с] перад мяккімі зычнымі вымаўляюцца мякка: [с']*недаць, по*[с']*пех, кары*[с']*ць,* [з'] *дзецьмі.* Перад мяккімі [g'], [г'], [к'], [х'] яны цвёрдыя: [з]*гінуць, ма*[з]*гі,* [с]*кінуць,* [с]*кіба, ра*[с]*хінуць.*

Гукі [д], [т] перад мяккім губным [в'] вымаўляюцца як мяккія афрыкаты [дз'], [ц']: [дз']*ве, по*[дз']*віг,* [ц']*вёрды, ча*[ц']*вёрты,* але: *а*[д] *вёскі, у таварыс*[т]*ве.*

Спалучэнні [дч], [тч] вымаўляюцца як падоўжаны [ч]: *спа*[чч]*ына (спадчына), а*[чч]*уваць (адчуваць), гаро*[чч]*ык (гародчык), цё*[чч]*ын (цётчын), лё*[чч]*ык (лётчык).*

Найбольш даўнім і пашыраным гістарычным чаргаваннем з'яўляецца чаргаванне заднеязычных [g], [к], [х] з шыпячымі [ж], [ч], [ш]: *вага — важыць, рака — рэчка, гарох — гарошак*. Гэтае чаргаванне адбываецца ў розных дзеяслоўных формах: *магу — можаш, пяку — пячэш, брахаць — брэша;* пры формаўтварэнні і словаўтварэнні прыметнікаў: *доўгі — даўжэйшы, лёгкі — лягчэйшы, сухі — сушэйшы, дарога — дарожны, страх — страшны* і назоўнікаў: *рог — ражок, вуха — вушка, глухі — глуш, рака — рэчанька.*

Да гістарычных чаргаванняў адносяцца чаргаванні заднеязычных [у], [к], [х] са свісцячымі [з'], [ц'], [с']: *дарога — на дарозе, вышка — на вышцы, верх — на версе.*

Гістарычнымі з'яўляюцца чаргаванні ў дзеясловах зычных [дз'], [ц'], [з'], [с'] з шыпячымі [дж], [ч], [ж], [ш]: *хадзіць — хаджу, плаціць — плачу, вазіць — важу, касіць — кашу,* а таксама губных з губнымі + [л']:

[б'] — [бл']: раздрабіць — раздраблю,
[п'] — [пл']: паступіць — паступлю,
[в'] — [ўл']: направіць — напраўлю, скрывіць — скрыўлю,
[м'] — [мл']: задрамаць — задрамлю,
[ф'] — [фл']: разграфіць — разграфлю.

Пашырана гістарычнае чаргаванне [л] — [ў], якое адбываецца ў родавых формах дзеясловаў прошлага часу: *спявала — спяваў, шумела — шумеў, падаравала — падараваў.*

§ 7. Прыстаўныя зычныя гукі

Для сучаснай беларускай мовы характэрны прыстаўны гук [в], які паяўляецца перад карэннымі пачатковымі лабіялізаванымі галоснымі [о], [у]: *возера, вобласць, вобад; вуліца, вуда, вузел.* Калі пачатковы [о] са зменай націску пераходзіць у [а], то прыстаўны не захоўваецца: *вокны — акно, восень — асенні, воблака — аблокі,* акрамя вытворных ад слоў *востры, вочы, вакол: вастрэйшы, вачэй, ваколіца.* Перад ненаціскным [у] прыстаўны застаецца: *вузкі — вузейшы, вугаль — вугалёк.* Захоўваецца гук [в] і ў вытворных словах пасля прыставак: *завоблачны, навокал, навучанне, завулак.*

У некаторых словах узнікае ўстаўны [в] перад карэннымі [у] і [о] ў сярэдзіне слоў: *павук, павуцінне, цівун, Навуменка, Лявон,* а таксама перад націскным [о] ў прыстаўках *о-, об-, од-: вокліч, вобземлю, воддаль, водгалас, водкуп, водмель, водсвет.*

§ 8. Склад. Складападзел

Склад — гэта найкарацейшая адзінка моўнай плыні, якая складаецца з галоснага гука або спалучэння галоснага з зычнымі гукамі і вымаўляецца адным штуршком выдыхаемага паветра: *а-рэ-лі, а-ры-я, ба-ра-вік, пе-ра-бі-ран-ка, па-да-рож-жа, аб-дым-кі, са-сон-нік, страх.* У слове столькі складоў, колькі ў ім галосных гукаў. Колькасць жа зычных і размяшчэнне іх у складах могуць быць рознымі. У залежнасці ад месца галоснага ў складзе адрозніваюць адкрытыя і закрытыя, прыкрытыя і непрыкрытыя склады. Адкрыты склад заканчваецца галосным гукам: *ра-дзі-ма, лі-та-ра-ту-ра,* а закрыты — зычным: *бон-дар, ад-наў-ляць.*

Склад, які пачынаецца з зычнага, — прыкрыты: *ве-ра-сень, пе-ра-ле-сак,* а з галоснага — непрыкрыты: *а-га-род, уз-ле-сак, э-по-ха.*

Падзяляючы слова на склады, трэба кіравацца наступнымі правіламі:

1) адзін зычны гук, які знаходзіцца паміж галоснымі, заўсёды адносіцца да наступнага склада: *бя-ро-за, ма-ла-ды, са-ка-ві-ты, ра-са, ма-лі-на, зо-ла-та;*

2) калі паміж галоснымі знаходзіцца спалучэнне шумных зычных або спалучэнне шумных з санорнымі, усё спалучэнне адносіцца да наступнага склада: *ро-сны, до-шка, ле-сві-ца;*

3) калі паміж галоснымі гукамі размешчана спалучэнне санорнага і шумнага зычных, то санорны адносіцца да папярэдняга склада, а шумны — да наступнага: *баль-зам, мар-скі, шар-сця-ны;*

4) калі паміж галоснымі знаходзяцца спалучэнні двух санорных, то санорныя могуць раздзяляцца або адносіцца да наступнага склада: *пар-ла-мент* і *па-рла-мент, зер-не* і *зе-рне, нор-ма* і *но-рма;*

Найбольш даўнім і пашыраным гістарычным чаргаваннем з'яўляецца чаргаванне заднеязычных [g], [к], [х] з шыпячымі [ж], [ч], [ш]: *вага — важыць, рака — рэчка, гарох — гарошак.* Гэтае чаргаванне адбываецца ў розных дзеяслоўных формах: *магу — можаш, пяку — пячэш, брахаць — брэша;* пры формаўтварэнні і словаўтварэнні прыметнікаў: *доўгі — даўжэйшы, лёгкі — лягчэйшы, сухі — сушэйшы, дарога — дарожны, страх — страшны* і назоўнікаў: *рог — ражок, вуха — вушка, глухі — глуш, рака — рэчанька.*

Да гістарычных чаргаванняў адносяцца чаргаванні заднеязычных [у], [к], [х] са свісцячымі [з'], [ц'], [с']: *дарога — на дарозе, вышка — на вышцы, верх — на версе.*

Гістарычнымі з'яўляюцца чаргаванні ў дзеясловах зычных [дз'], [ц'], [з'], [с'] з шыпячымі [дж], [ч], [ж], [ш]: *хадзіць — хаджу, плаціць — плачу, вазіць — важу, касіць — кашу,* а таксама губных з губнымі + [л']:

[б'] — [бл']: раздрабіць — раздраблю,
[п'] — [пл']: паступіць — паступлю,
[в'] — [ўл']: направіць — напраўлю, скрывіць — скрыўлю,
[м'] — [мл']: задрамаць — задрамлю,
[ф'] — [фл']: разграфіць — разграфлю.

Пашырана гістарычнае чаргаванне [л] — [ў], якое адбываецца ў родавых формах дзеясловаў прошлага часу: *спявала — спяваў, шумела — шумеў, падаравала — падараваў.*

§ 7. Прыстаўныя зычныя гукі

Для сучаснай беларускай мовы характэрны прыстаўны гук [в], які паяўляецца перад карэннымі пачатковымі лабіялізаванымі галоснымі [о], [у]: *возера, вобласць, вобад; вуліца, вуда, вузел.* Калі пачатковы [о] са зменай націску пераходзіць у [а], то прыстаўны не захоўваецца: *вокны — акно, восень — асенні, воблака — аблокі,* акрамя вытворных ад слоў *востры, вочы, вакол: вастрэйшы, вачэй, ваколіца.* Перад ненаціскным [у] прыстаўны застаецца: *вузкі — вузейшы, вугаль — вугалёк.* Захоўваецца гук [в] і ў вытворных словах пасля прыставак: *завоблачны, навокал, навучанне, завулак.*

У некаторых словах узнікае ўстаўны [в] перад карэннымі [у] і [о] ў сярэдзіне слоў: *павук, павуціне, ціву́н, Навуменка, Лявон,* а таксама перад націскным [о] ў прыстаўках *о-, об-, од-: вокліч, вобземлю, воддаль, водгалас, водкуп, водмель, водсвет.*

§ 8. Склад. Складападзел

Склад — гэта найкарацейшая адзінка моўнай плыні, якая складаецца з галоснага гука або спалучэння галоснага з зычнымі гукамі і вымаўляецца адным штуршком выдыхаемага паветра: *а-рэ-лі, а-ры-я, ба-ра-вік, пе-ра-бі-ран-ка, па-да-рож-жа, аб-дым-кі, са-сон-нік, страх.* У слове столькі складоў, колькі ў ім галосных гукаў. Колькасць жа зычных і размяшчэнне іх у складах могуць быць рознымі. У залежнасці ад месца галоснага ў складзе адрозніваюць адкрытыя і закрытыя, прыкрытыя і непрыкрытыя склады. Адкрыты склад заканчваецца галосным гукам: *ра-дзі-ма, лі-та-ра-ту-ра,* а закрыты — зычным: *бон-дар, ад-наў-ляць.*

Склад, які пачынаецца з зычнага, — прыкрыты: *ве-ра-сень, пе-ра-ле-сак,* а з галоснага — непрыкрыты: *а-га-род, уз-ле-сак, э-по-ха.*

Падзяляючы слова на склады, трэба кіравацца наступнымі правіламі:

1) адзін зычны гук, які знаходзіцца паміж галоснымі, заўсёды адносіцца да наступнага склада: *бя-ро-за, ма-ла-ды, са-ка-ві-ты, ра-са, ма-лі-на, зо-ла-та;*

2) калі паміж галоснымі знаходзіцца спалучэнне шумных зычных або спалучэнне шумных з санорнымі, усё спалучэнне адносіцца да наступнага склада: *ро-сны, до-шка, ле-сві-ца;*

3) калі паміж галоснымі гукамі размешчана спалучэнне санорнага і шумнага зычных, то санорны адносіцца да папярэдняга склада, а шумны — да наступнага: *баль-зам, мар-скі, шар-сця-ны;*

4) калі паміж галоснымі знаходзяцца спалучэнні двух санорных, то санорныя могуць раздзяляцца або адносіцца да наступнага склада: *пар-ла-мент* і *па-рла-мент, зер-не* і *зе-рне, нор-ма* і *но-рма;*

Найбольш даўнім і пашыраным гістарычным чаргаваннем з'яўляецца чаргаванне заднеязычных [g], [к], [х] з шыпячымі [ж], [ч], [ш]: *вага — важыць, рака — рэчка, гарох — гарошак.* Гэтае чаргаванне адбываецца ў розных дзеяслоўных формах: *магу — можаш, пяку — пячэш, брахаць — брэша;* пры формаўтварэнні і словаўтварэнні прыметнікаў: *доўгі — даўжэйшы, лёгкі — лягчэйшы, сухі — сушэйшы, дарога — дарожны, страх — страшны* і назоўнікаў: *рог — ражок, вуха — вушка, глухі — глуш, рака — рэчанька.*

Да гістарычных чаргаванняў адносяцца чаргаванні заднеязычных [у], [к], [х] са свісцячымі [з'], [ц'], [с']: *дарога — на дарозе, вышка — на вышцы, верх — на версе.*

Гістарычнымі з'яўляюцца чаргаванні ў дзеясловах зычных [дз'], [ц'], [з'], [с'] з шыпячымі [дж], [ч], [ж], [ш]: *хадзіць — хаджу, плаціць — плачу, вазіць — важу, касіць — кашу,* а таксама губных з губнымі + [л']:

[б'] — [бл']: раздрабіць — раздраблю,
[п'] — [пл']: паступіць — паступлю,
[в'] — [ўл']: направіць — напраўлю, скрывіць — скрыўлю,
[м'] — [мл']: задрамаць — задрамлю,
[ф'] — [фл']: разграфіць — разграфлю.

Пашырана гістарычнае чаргаванне [л] — [ў], якое адбываецца ў родавых формах дзеясловаў прошлага часу: *спявала — спяваў, шумела — шумеў, падаравала — падараваў.*

§ 7. Прыстаўныя зычныя гукі

Для сучаснай беларускай мовы характэрны прыстаўны гук [в], які паяўляецца перад карэннымі пачатковымі лабіялізаванымі галоснымі [о], [у]: *возера, вобласць, вобад; вуліца, вуда, вузел.* Калі пачатковы [о] са зменай націску пераходзіць у [а], то прыстаўны не захоўваецца: *вокны — акно, восень — асенні, воблака — аблокі,* акрамя вытворных ад слоў *востры, вочы, вакол: вастрэйшы, вачэй, ваколіца.* Перад ненаціскным [у] прыстаўны застаецца: *вузкі — вузейшы, вугаль — вугалёк.* Захоўваецца гук [в] і ў вытворных словах пасля прыставак: *завоблачны, навокал, навучанне, завулак.*

У некаторых словах узнікае ўстаўны [в] перад карэннымі [у] і [о] ў сярэдзіне слоў: *павук, павуцінне, цівун, Навуменка, Лявон,* а таксама перад націскным [о] ў прыстаўках *о-, об-, од-: вокліч, вобземлю, воддаль, водгалас, водкуп, водмель, водсвет.*

§ 8. Склад. Складападзел

Склад — гэта найкарацейшая адзінка моўнай плыні, якая складаецца з галоснага гука або спалучэння галоснага з зычнымі гукамі і вымаўляецца адным штуршком выдыхаемага паветра: *а-рэ-лі, а-ры-я, ба-ра-вік, пе-ра-бі-ран-ка, па-да-рож-жа, аб-дым-кі, са-сон-нік, страх.* У слове столькі складоў, колькі ў ім галосных гукаў. Колькасць жа зычных і размяшчэнне іх у складах могуць быць рознымі. У залежнасці ад месца галоснага ў складзе адрозніваюць адкрытыя і закрытыя, прыкрытыя і непрыкрытыя склады. Адкрыты склад заканчваецца галосным гукам: *ра-дзі-ма, лі-та-ра-ту-ра,* а закрыты — зычным: *бон-дар, ад-наў-ляць.*

Склад, які пачынаецца з зычнага, — прыкрыты: *ве-ра-сень, пе-ра-ле-сак,* а з галоснага — непрыкрыты: *а-га-род, уз-ле-сак, э-по-ха.*

Падзяляючы слова на склады, трэба кіравацца наступнымі правіламі:

1) адзін зычны гук, які знаходзіцца паміж галоснымі, заўсёды адносіцца да наступнага склада: *бя-ро-за, ма-ла-ды, са-ка-ві-ты, ра-са, ма-лі-на, зо-ла-та;*

2) калі паміж галоснымі знаходзіцца спалучэнне шумных зычных або спалучэнне шумных з санорнымі, усё спалучэнне адносіцца да наступнага склада: *ро-сны, до-шка, ле-сві-ца;*

3) калі паміж галоснымі гукамі размешчана спалучэнне санорнага і шумнага зычных, то санорны адносіцца да папярэдняга склада, а шумны — да наступнага: *баль-зам, мар-скі, шар-сця-ны;*

4) калі паміж галоснымі знаходзяцца спалучэнні двух санорных, то санорныя могуць раздзяляцца або адносіцца да наступнага склада: *пар-ла-мент* і *па-рла-мент, зер-не* і *зе-рне, нор-ма* і *но-рма;*

Найбольш даўнім і пашыраным гістарычным чаргаваннем з'яўляецца чаргаванне заднеязычных [g], [к], [х] з шыпячымі [ж], [ч], [ш]: *вага — важыць, рака — рэчка, гарох — гарошак.* Гэтае чаргаванне адбываецца ў розных дзеяслоўных формах: *магу — можаш, пяку — пячэш, брахаць — брэша;* пры формаўтварэнні і словаўтварэнні прыметнікаў: *доўгі — даўжэйшы, лёгкі — лягчэйшы, сухі — сушэйшы, дарога — дарожны, страх — страшны* і назоўнікаў: *рог — ражок, вуха — вушка, глухі — глуш, рака — рэчанька.*

Да гістарычных чаргаванняў адносяцца чаргаванні заднеязычных [у], [к], [х] са свісцячымі [з'], [ц'], [с']: *дарога — на дарозе, вышка — на вышцы, верх — на версе.*

Гістарычнымі з'яўляюцца чаргаванні ў дзеясловах зычных [дз'], [ц'], [з'], [с'] з шыпячымі [дж], [ч], [ж], [ш]: *хадзіць — хаджу, плаціць — плачу, вазіць — важу, касіць — кашу,* а таксама губных з губнымі + [л']:

[б'] — [бл']: раздрабіць — раздраблю,
[п'] — [пл']: паступіць — паступлю,
[в'] — [ўл']: направіць — напраўлю, скрывіць — скрыўлю,
[м'] — [мл']: задрамаць — задрамлю,
[ф'] — [фл']: разграфіць — разграфлю.

Пашырана гістарычнае чаргаванне [л] — [ў], якое адбываецца ў родавых формах дзеясловаў прошлага часу: *спявала — спяваў, шумела — шумеў, падаравала — падараваў.*

§ 7. Прыстаўныя зычныя гукі

Для сучаснай беларускай мовы характэрны прыстаўны гук [в], які пaяўляецца перад карэннымі пачатковымі лабіялізаванымі галоснымі [о], [у]: *возера, вобласць, вобад; вуліца, вуда, вузел.* Калі пачатковы [о] са зменай націску пераходзіць у [а], то прыстаўны не захоўваецца: *вокны — акно, восень — асенні, воблака — аблокі,* акрамя вытворных ад слоў *востры, вочы, вакол: вастрэйшы, вачэй, ваколіца.* Перад ненаціскным [у] прыстаўны застаецца: *вузкі — вузейшы, вугаль — вугалёк.* Захоўваецца гук [в] і ў вытворных словах пасля прыставак: *завоблачны, навокал, навучанне, завулак.*

У некаторых словах узнікае ўстаўны [в] перад карэннымі [у] і [о] ў сярэдзіне слоў: *павук, павуцінне, цівун, Навуменка, Лявон,* а таксама перад націскным [о] ў прыстаўках *о-, об-, од-: вокліч, вобземлю, воддаль, водгалас, водкуп, водмель, водсвет.*

§ 8. Склад. Складападзел

Склад — гэта найкарацейшая адзінка моўнай плыні, якая складаецца з галоснага гука або спалучэння галоснага з зычнымі гукамі і вымаўляецца адным штуршком выдыхаемага паветра: *а-рэ-лі, а-ры-я, ба-ра-вік, пе-ра-бі-ран-ка, па-да-рож-жа, аб-дым-кі, са-сон-нік, страх.* У слове столькі складоў, колькі ў ім галосных гукаў. Колькасць жа зычных і размяшчэнне іх у складах могуць быць рознымі. У залежнасці ад месца галоснага ў складзе адрозніваюць адкрытыя і закрытыя, прыкрытыя і непрыкрытыя склады. Адкрыты склад заканчваецца галосным гукам: *ра-дзі-ма, лі-та-ра-ту-ра,* а закрыты — зычным: *бон-дар, ад-наў-ляць.*

Склад, які пачынаецца з зычнага, — прыкрыты: *ве-ра-сень, пе-ра-ле-сак,* а з галоснага — непрыкрыты: *а-га-род, уз-ле-сак, э-по-ха.*

Падзяляючы слова на склады, трэба кіравацца наступнымі правіламі:

1) адзін зычны гук, які знаходзіцца паміж галоснымі, заўсёды адносіцца да наступнага склада: *бя-ро-за, ма-ла-ды, са-ка-ві-ты, ра-са, ма-лі-на, зо-ла-та;*

2) калі паміж галоснымі знаходзіцца спалучэнне шумных зычных або спалучэнне шумных з санорнымі, усё спалучэнне адносіцца да наступнага склада: *ро-сны, до-шка, ле-сві-ца;*

3) калі паміж галоснымі гукамі размешчана спалучэнне санорнага і шумнага зычных, то санорны адносіцца да папярэдняга склада, а шумны — да наступнага: *баль-зам, мар-скі, шар-сця-ны;*

4) калі паміж галоснымі знаходзяцца спалучэнні двух санорных, то санорныя могуць раздзяляцца або адносіцца да наступнага склада: *пар-ла-мент* і *па-рла-мент, зер-не* і *зе-рне, нор-ма* і *но-рма;*